

TURKEY'S BILATERAL INVESTMENT TREATIES:

DEVELOPMENTS FROM 2020 TO 2022

On 2 March 2022, the Law concerning the Ratification of the Agreement between the Republic of Turkey and the Republic of Belarus on Reciprocal Promotion and Protection of Investments (hereinafter “Turkey – Belarus BIT”) was published in the Official Gazette [1]. Once Turkey notifies Belarus ‘in writing and through diplomatic channels’ and subject to Belarus’ ratification, the agreement will have fulfilled the requirements for entry into force prescribed in the Article 13 of the BIT. It will be the first BIT Turkey ratified in almost a year, following the BIT with Georgia, which was signed in 2016 and entered into force in June 2021 [2]. In 2020, 6 Turkish BITs entered into force with China, Uzbekistan, Djibouti, Zambia, Kyrgyzstan, and Montenegro.

This post briefly compares some of the key features of these BITs [3] in order to pinpoint some key differences and similarities. It will proceed in the order generally followed by these treaties: 1) preambles, 2) definitions of investor and investment, 3) treatment of investors (i.e. fair and equitable treatment and full protection and security, 4) expropriation, and 5) general exceptions and the right to regulate.

PREAMBLES

In Turkey – Belarus BIT, the parties emphasize economic cooperation, stimulation of flow of capital and technology, and the importance of fair treatment of investors. It also notes that a rollback in health, safety and environmental standards is undesirable. The text generally reflects a traditional approach to preambulatory clauses in BITs, focusing on the ‘classical’ objectives of promotion and protection with minimal emphasis on other, counterweighing, public policy concerns.

TÜRKİYE’NİN TARAF OLDUĞU KARŞILIKLI YATIRIM ANLAŞMALARI:

2020 – 2022 ARASINDAKİ GELİŞMELER

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın (“Anlaşma”) Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun, 2 Mart 2022 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlandı [1]. Türkiye’nin, Belarus’a “yazılı ve diplomatik kanallar aracılığıyla” bir bildirimde bulunması ve Anlaşma’nın Belarus tarafından da onaylanması halinde, Anlaşma’nın 13. maddesinde düzenlenen yürürlüğe girme şartları yerine gelmiş olacak. Gürcistan ile 2016 yılında imzalanan ve 2021 tarihinde yürürlüğe giren anlaşmanın [2] ardından, yaklaşık bir yıl sonra, Türkiye bir yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşması (“YKTKA”) onaylamış oldu. 2020 yılında, Türkiye’nin taraf olduğu yatırım anlaşmalarından Çin, Özbekistan, Cibuti, Zambiya, Kırgızistan ve Karadağ ile imzalanan 6 anlaşma yürürlüğe girmişti.

Bu yazıda, bazı önemli fark ve benzerlikleri ortaya koymak amacıyla söz konusu YKTKA’ların [3] temel özelliklerini karşılaştıracız. Çalışmamız, genel olarak bu anlaşmaların takip ettiği şu başlık sırası ile ilerleyecektir: 1) başlangıç hükümleri, 2) yatırımcı ve yatırım tanımları, 3) yatırımcılara uygulanacak muamele (adil ve hakkaniyetli muamele (AHM) ile tam koruma ve güvenlik (TKG)), 4) kamulaştırma ve 5) genel istisnalar ve düzenleme hakkı.

BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

Türkiye – Belarus YKTKA’sında taraflar ekonomik işbirliğini, sermaye ve teknoloji akışını teşvik etmeyi ve yatırımcılara adil davranmanın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca sağlık, güvenlik ve çevre standartlarında bir genilemenin de istenmediği özellikle belirtilmiş. Metin genel olarak YKTKA’lardaki başlangıç hükümlerine yönelik geleneksel bir yaklaşımı yansıtmakta ve diğer kamu politikası kaynaklı kaygılara asgari düzeyde vurgu yaparak “klasik” teşvik ve koruma hedeflerine odaklanmaktadır.

ÖZGÜR ÜNÜVAR BAKİLER

Avukatlık Ortaklığı
Attorney Partnership

With the exception of Turkey - China BIT, all of the other BITs mentioned above include virtually identical preambles. The Chinese BIT omits the rollback paragraph, and merely highlights the promotion of economic cooperation and the stimulation of the flow of capital and technology.

DEFINITIONS OF 'INVESTMENT' AND 'INVESTOR'

Turkey – Belarus BIT adopts a common and broad definition of 'investment'. It denotes that the investment must be "acquired for the purpose of establishing lasting economic relations in the territory of the other Contracting Party in conformity with its laws and regulations". This formulation is common in Belarus, Georgia, Uzbekistan, Djibouti, Kyrgyzstan, and Montenegro. In Turkey - China BIT, the aforementioned purpose of lasting economic relations was omitted, but the requirement that the investment must be in conformity with the laws and regulations was kept. In the Belarussian BIT, the definition is qualified by the so-called *Salini Test*, a formula often attributed to the arbitral tribunal of the *Salini v. Morocco* case: (1) commitment of capital or other resources, (2) the expectation of gain or profit, (3) the assumption of risk, (4) contribution to economic development, or (5) a certain duration [4].

A few things stand out from the wording of this provision. First of all, these characteristics are not exhaustive, as the language appears to allow parties to argue for additional features. Second of all, the investment does not have to carry all of these features all at once, as the use of the conjunction 'or', as opposed to 'and', suggests [5]. In the Uzbek BIT, this non-exhaustive list of characteristics was also included, however the articulated characteristics are attached to one another with 'and' and not 'or'. The Georgian BIT similarly includes these characteristics analogous to the Uzbek BIT. While the Kyrgyz BIT does not include such a list, it excludes portfolio investments, which are often considered not to carry (at least some of) the aforementioned characteristics above [6].

The definition of the 'investor' in all of the BITs examined here distinguish between natural and

Türkiye – Çin YKTKA'sı dışında, yukarıda belirtilen diğer YKTKA'lar hemen hemen aynı başlangıç hükümlerini içeriyor. Çin YKTKA'sında gerilemeye ilişkin paragraf kullanılmamış, yalnızca ekonomik işbirliğinin teşvik edilmesi ve sermaye ve teknoloji akışının harekete geçirilmesi vurgulanmış.

'YATIRIM' VE 'YATIRIMCI' TANIMLARI

Türkiye – Belarus YKTKA'sı, yaygın olarak kullanılan geniş bir "yatırım" tanımı benimsiyor. Bu tanıma göre Yatırımın "diğer Akit tarafın ülkesinde, o ülkenin yasa ve düzenlemelerine uygun olarak kalıcı ekonomik ilişkiler kurmak amacıyla" edinilmiş olması gerekiyor. Bu formülasyon; Belarus, Gürcistan, Özbekistan, Cibuti, Kırgızistan ve Karadağ ile yapılan anlaşmalarda da aynı şekilde kullanılmış. Türkiye – Çin YKTKA'sında, yukarıda değinilen ekonomik ilişkilerin kalıcı olması amacına yer verilmemiş, ancak yatırımın kanun ve düzenlemelere uygun olması şartı korunmuştur. Belarus YKTKA'sındaki tanım, genellikle *Salini v. Fas* davasının hakem heyetine atfedilen bir formülasyon olan nam-ı diğer *Salini Testi'ne* göre düzenlenmiş: (1) sermaye veya diğer kaynakların adanmış olması, (2) kazanç veya kar beklentisi, (3) risk üstlenilmesi, (4) ekonomik kalkınmaya katkı, veya (5) belirli bir süre [4].

Bu hükmün lafzı birkaç hususu öne çıkarıyor. İlk olarak, kullanılan ifadenin tarafların ilave özellikleri tartışmalarına olanak sağladığı dikkate alındığında, bu özelliklerin tahdidi olarak belirlenmediği anlaşılmaktadır. İkincisi, 've' bağlacı yerine 'veya' bağlacının kullanılması, yatırımın tüm bu özellikleri aynı anda taşımaması gerektiğine işaret etmektedir [5]. Sınırlı sayıda olmayan bu özellikler, Özbekistan YKTKA'sında da yer almakla beraber, 'veya' bağlacı yerine 've' bağlacı ile ayrılıyor. Gürcistan YKTKA'sı da Özbekistan YKTKA'sına benzer şekilde bu özellikleri içeriyor. Kırgızistan YKTKA'sı ise böyle bir liste içermiyor, fakat genellikle yukarıda bahsedilen özellikleri (en azından bazılarını) taşımadığı kabul edilen portföy yatırımlarını hariç tutuyor [6].

Burada incelediğimiz tüm YKTKA'lardaki "yatırımcı" tanımı, gerçek ve tüzel kişiler arasında

juridical (or legal) persons. Turkey – Belarus BIT notes that the nationals of one of the parties “who have made an investment in the territory” of the other party qualifies as such. All BITs prescribe the same rule to natural persons - citizenship is the essential component. None of the examined BITs cover investors who are only ‘residents’ in their ‘home’ country. As for the juridical persons, the Belarussian BIT requires that an investor has its “registered offices together with effective business activities in the territory of that Contracting Party” [7]. The BITs with China, Djibouti, Kyrgyzstan and Montenegro all follow this model. The Georgian BIT largely follows the same formula, but adds “a legal entity established for profit” [8]. Pursuant to the Uzbek BIT, the definition of the investor covers “a legal entity constituted and established under the law and regulations of the State of Contracting Party having its seat together with substantial business activity” [9].

FAIR AND EQUITABLE TREATMENT AND FULL PROTECTION AND SECURITY (FET AND FPS)

Turkey – Belarus BIT simply notes that investments “shall at all times be accorded treatment in accordance with international law minimum standard of treatment, including fair and equitable treatment and full protection and security” [10]. The BITs with China, Djibouti, Kyrgyzstan, and Georgia follow the same model. The Montenegrin BIT also extends the same protections but does not make a reference to the minimum standard of treatment. Of particular note is the Uzbek BIT text, which states that each party “shall accord, **in accordance with its laws and regulations**, full protection and security, and fair and equitable treatment on its territory, to investments made by investors” [11].

This formulation is relatively uncommon in investment agreements. It appears to link the obligations of FET and FPS to the parties’ domestic legal frameworks rather than the (customary) international law benchmark often used in investment agreements. Instead, it opens the possibility of an argument for states that the claimant investor was, pursuant to domestic law,

ayrım yapmaktadır. Türkiye – Belarus YKTKA’sı, akit ülkelerden birinin vatandaşı olup da “diğer tarafın ülkesinde yatırım yapmış olan” kişileri bu tanım içerisinde kabul etmektedir. Gerçek kişilerle ilgili olarak tüm YKTKA’larda aynı şekilde belirtilen kural uyarınca kaynak ülkeye tabiiyet temel kıstastır. İncelenen YKTKA’ların hiçbiri, yalnızca kaynak ülkede “mukim” olan yatırımcıları kapsamamaktadır [7]. Tüzel kişilere gelince, Belarus YKTKA’sı, bir yatırımcının “kayıtlı işyeri ile birlikte o Akit Tarafın topraklarında etkin ticari faaliyetlere sahip olmasını” aramaktadır. Çin, Cibuti, Kırgızistan ve Karadağ YKTKA’larında da bu model benimseniyor. Gürcistan YKTKA’sı da büyük oranda bu formülü uygulamakla beraber, “kar amacıyla kurulmuş bir tüzel kişiliği” de ek olarak şart koşuyor [8]. Özbekistan YKTKA’sında ise yatırımcı, “Akit Taraf Devletinin kanun ve düzenlemelerine göre kurulmuş ve merkezi ve önemli ticari faaliyetleri olan bir tüzel kişilik” olarak tanımlanmaktadır [9].

ADİL VE HAKKANİYETLİ MUAMELE İLE TAM KORUMA VE GÜVENLİK (AHM ve TKG)

Türkiye – Belarus YKTKA’sı, yatırımlara “her zaman, adil ve hakkaniyetli muamele ve tam koruma ve güvenlik dahil olmak üzere uluslararası hukuka göre asgari muamele standardı uyarınca muamele edileceğini” belirtmektedir [10]. Çin, Cibuti, Kırgızistan ve Gürcistan ile olan YKTKA’lar da aynı modeli takip etmektedir. Karadağ YKTKA’sı da aynı korumaları genişletmekle birlikte, asgari muamele standardına atıfta bulunmuyor. Özbekistan YKTKA’sı metni ise bu açıdan ilginç bir hüküm içeriyor. Bu hükümde, her bir tarafın “**yasa ve düzenlemelerine uygun olarak**, yatırımcılar tarafından yapılan yatırımlara kendi topraklarında tam koruma ve güvenlik ile adil ve hakkaniyetli muamele uygulayacağı” belirtilmektedir [11].

Bu hüküm, yatırım anlaşmalarında nispeten nadir görülen bir kural içermektedir. Hükümün, FET ve FPS yükümlülüklerini yatırım anlaşmalarında sıklıkla kullanılan uluslararası (teamül) hukuku ölçütünden ziyade tarafların ulusal hukukları çerçevesinde ele aldığı anlaşılmaktadır. Bu, devletler için dava yoluna giden yatırımcılara kendi iç hukukuna uygun olarak adil davrandığını ve/veya

ÖZGÜR ÜNÜVAR BAKİLER

Avukatlık Ortaklığı
Attorney Partnership

accorded fair treatment and/or extended full protection and security. As such, it is possible that the parties to the BIT could define what 'fair and equitable treatment' means in their domestic laws, and subsequently argue that compliance with the said domestic law or regulation would and should suffice to fulfill the international obligation as defined under the BIT.

None of the BITs examined above articulate any subset of the FET obligation (e.g. denial of justice) or the obligation to accord FPS (e.g. physical and/or legal protection).

EXPROPRIATION

Turkey – Belarus BIT prohibits direct or indirect expropriations, with the exception of those for a public purpose, done in a non-discriminatory manner, upon payment of prompt, adequate and effective compensation, and conducted in accordance with due process of law. It also notes that the principles under its Article 3, concerning FET and FPS must be observed [12]. Article 6(2) further provides for a carve-out for “non-discriminatory legal measures designed and applied to protect legitimate public welfare objectives, such as health, safety and environment”, noting that they “do not constitute indirect expropriation”. The BITs with Uzbekistan, Djibouti, Kyrgyzstan, Montenegro all follow the same formula.

Turkey - China BIT generally follows the same formula as well. However, it details the method of investigation that arbitral tribunals must adopt in order to assess whether indirect expropriation had occurred. Among them are the economic influence of a challenged measure, the extent to which the measure is discriminatory, whether or not the measure interferes with reasonable investment expectations of investors, as well as the character and purpose of the challenged measure or measures. It adopts a carve-out similar to that found under Turkey – Belarus BIT. [13]

Turkey – Georgia BIT does not include a regulatory carve-out as referred to above.

tam koruma ve güvenlik sağladığını öne sürme olasılığını ortaya çıkarmaktadır. Bu itibarla, YKTKA taraflarının kendi iç hukuklarında “adil ve hakkaniyetli muamelenin” ne anlama geldiğini tanımlayabilmelerine ve daha sonra söz konusu iç hukuk veya düzenlemeye uyumun YKTKA’da tanımlanan uluslararası yükümlülüğü yerine getirmek için yeterli olduğunu öne sürmeye olanak sağlamaktadır.

Yukarıda incelenen YKTKA’lardan hiçbirinde, AHM yükümlülüğünün bir alt kümesine (ör. İhkak-ı haktan imtina) veya TKG yükümlülüğünün bir alt kümesine (ör. Fiziksel ve/veya hukuki koruma) değinilmemektedir.

KAMULAŞTIRMA

Türkiye – Belarus YKTKA’sında, kamu amacına yönelik olanlar; ayrımcı olmayan bir şekilde, hızlı, yeterli ve etkili bir tazminat ödenerek yapılanlar; ve kanunlara uygun olarak yürütülenler hariç olmak üzere doğrudan veya dolaylı kamulaştırmaları yasaklanmaktadır. Öte yandan, 3. Madde altında düzenlenen AHM ve TKG ile ilgili ilkelere uyulması gerektiği hükme bağlanmıştır [12]. Madde 6(2) hükmünde ayrıca, “sağlık, güvenlik ve çevre gibi meşru kamu refahı hedeflerini korumak için tasarlanmış ve uygulanan ayrımcı olmayan yasal tedbirlerin” “dolaylı kamulaştırma teşkil etmediği” belirtilerek bunlar için bir istisna tanınmıştır. Özbekistan, Cibuti, Kırgızistan ve Karadağ YKTKA’larında da aynı istisna hükmü yer almaktadır.

Türkiye – Çin YKTKA’sı da genel olarak bu formülasyonu takip etmekle birlikte, hakem heyetlerinin yabancı yatırımları olumsuz etkileyen düzenleme ve eylemlerin dolaylı kamulaştırma teşkil edip etmediğini takdir ederken yapacağı incelemeyi detaylandırıyor. Buna göre hakem heyetleri, dava konusu tedbirin ekonomik etkisini, tedbirin ne ölçüde ayrımcı olduğunu, tedbirin yatırımcıların makul yatırım beklentilerine müdahale edip etmediği ve ayrıca tedbirin niteliği ve amacını incelemek durumunda. Anlaşmada ayrıca Türkiye – Belarus YKTKA’sında yer alan istisna hükmüne benzer bir hüküm yer alıyor [13].

Türkiye – Gürcistan YKTKA’sı ise yukarıda değinilen istisnayı içermiyor.

GENERAL EXCEPTIONS / RIGHT TO REGULATE

Turkey – Belarus BIT notes that “[n]othing in this Agreement shall be construed to prevent a Contracting Party from adopting, maintaining, or enforcing any non-discriminatory legal measures: a) designed and applied for the protection of human, animal or plant life or health, or the environment b) related to the conservation of living or non-living exhaustible natural resources.” Furthermore, it includes a detailed provision on essential security interests, noting that nothing shall “prevent any Contracting Party from taking any actions that in considers necessary for the protection of its essential security interests”, including those in relation to traffic in arms, measures taken in time of war and against the proliferation of nuclear weapons. It also notes, under Article 5(2)(c), that nothing shall “prevent any Contracting Party from taking action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.” [14]

This provision is pertinent. Belarus, along with Russia, has been hit by an unprecedented wave of economic sanctions and political backlash following the Russian invasion of Ukraine. These sanctions were also extended to Belarussian and Russian nationals abroad. As such, whether such a security interest clause would allow Turkey to enact measures sanctioning, for example, Belarussian companies operating in Turkey is of imminent relevance. While its legal relevance is apparent, it is difficult to make an empirical assessment on the applicability of this provision, especially since Turkey has been generally apprehensive with regards to implementing sanctions that could affect Russian and/or Belarussian companies within its territory.

Finally, Article 5(3) notes that “the adoption, maintenance or enforcement of such measures is subject to the requirement that they are not applied in an arbitrary or unjustifiable manner or do not constitute a disguised restriction on investments of investors of the other Contracting Party.” While

GENEL İSTİSNALAR / DÜZENLEME HAKKI

Türkiye - Belarus YKTKA'sında şu hüküm yer alıyor: “Bu Anlaşmadaki hiçbir şey, bir Akit Tarafın aşağıdaki ayrımcı olmayan yasal tedbirleri benimsemesini, sürdürmesini veya uygulamasını engelleyecek şekilde yorumlanmayacaktır: a) insan, hayvan veya bitki yaşamının veya sağlığının, veya çevrenin korunması için tasarlanmış ve uygulanmış olan b) canlı veya cansız tükenbilir doğal kaynakların korunması ile ilgili olan yasal tedbirler.” Söz konusu YKTKA ayrıca temel güvenlik kaygılarına ilişkin detaylı bir madde de içeriyor. Bu maddeye göre, silah ticareti, savaş zamanında alınan ve nükleer silahların yayılmasını önlemeyi amaçlayan tedbirler dahil olmak üzere, Akit Tarafların aldığı önlemlerden temel güvenlik çıkarlarının korunması için gerekli gördüklerini alması meşru kabul ediliyor. Öte yandan, Madde 5(2)(c) hükmü ile, YKTKA'nın “herhangi bir Akit Tarafın uluslararası barış ve güvenliğin korunması için Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmekten alıkoymayacağı” da kaydediliyor. [14]

Bu hüküm günümüz şartlarında önemli bir hal aldı. Nitekim, Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinin ardından Rusya ile birlikte Belarus da benzeri görülmemiş bir ticari yaptırım ve siyasi tepki dalgasına maruz kaldı. Bu yaptırımlar, yurtdışında yaşayan Belarus ve Rus vatandaşlarını da etkiledi. Bu itibarla, güvenlik temelli böyle bir maddenin Türkiye'nin, örneğin Türkiye'de faaliyet gösteren Belarus şirketlerine yaptırım uygulayan tedbirleri yürürlüğe koymasına izin verip vermeyeceği önem arz ediyor. Bu maddenin hukuki açıdan önemi aşikâr olmakla birlikte, uygulanabilirliği konusunda deneye dayalı bir değerlendirmede bulunmak zor görünüyor. Zira Türkiye'nin kendi topraklarındaki Rus ve/veya Belarus şirketlerini etkileyebilecek yaptırımları uygulama konusunda genel olarak çekimser kaldığı söylenebilir.

Son olarak, Madde 5(3) hükmüne göre, “bu tür tedbirlerin kabulü, sürdürülmesi veya uygulanması, bunların keyfi veya haksız bir şekilde uygulanmaması veya diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları üzerinde örtülü bir kısıtlama oluşturulmaması şartına tabidir”. Temel

ÖZGÜR ÜNÜVAR BAKİLER

Avukatlık Ortaklığı
Attorney Partnership

the essential security interests provision is 'self-judging', i.e. the enacting state decides whether or not such necessity exists, the BIT still allows arbitrators the leeway to examine whether the adoption, maintenance or enforcement has been genuine. Therefore, the BIT allows the arbitrators to review the said measure in an arbitral dispute.

The other BITs examined under this note generally follow the same formula. The Uzbek BIT adds "relating to illegal activities" to measures that can be taken for the protection of essential security and 'economic' interests. The latter is a novel addition, as it also elevates the status of economic interests to the level of security interests. The BITs with Djibouti, Montenegro, and Kyrgyzstan retain the self-judging essence of the provision, but do not explicitly qualify the provision with a requirement that these measures are not applied arbitrarily.

CONCLUSION

The above analysis reveals certain patterns which appear to define newer generation Turkish BITs. They do not radically alter the definitions of investments and investors, nor do they adopt elaborate provisions on FET or FPS, akin to those adopted by the EU and its Member States in recent years in agreements such as the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) with Canada, or the Investment Protection Agreements with Vietnam and Singapore. Instead, these Turkish BITs retain the short and vague provisions loosely linked with the minimum standard of treatment and international law. In one curious case, namely the Uzbek BIT, contracting parties' domestic laws set the benchmark for possible FET and FPS violations.

As for the expropriation provisions, there is a tendency to include regulatory carve-outs for legitimate, non-discriminatory measures. What truly stands out is the general exceptions and the right to regulate provisions. They are detailed, self-

güvenlik kaygılarına ilişkin hüküm, böyle bir gereksinimin olup olmadığına ilişkin tedbir uygulayan Akit Tarafın insiyatifine dayalı iken; YKTKA ise hakemlere ilgili tedbirin kabulü, sürdürülmesi veya uygulanmasının haklı bir sebebe dayanıp dayanmadığını inceleme yolunu açıyor. Bu nedenle, YKTKA söz konusu tedbirlerin tahkime giden bir uyuşmazlıkta hakemler tarafından incelenmesine olanak sağlıyor.

Bu not kapsamında incelenen diğer YKTKA'lar da genellikle aynı formülü takip ediyor. Özbek YKTKA'sı, temel güvenlik kaygılarının ve "ekonomik" menfaatlerin korunması için alınabilecek tedbirlere "yasadışı faaliyetlerle ilgili" olanları da ekliyor. Ekonomik menfaatleri güvenlikle ilgili menfaatler seviyesine çıkaran bu eklemenin bu açıdan bir yenilik getirdiği söylenebilir. Cibuti, Karadağ ve Kırgızistan YKTKA'ları, hükmün Akit Taraf insiyatifine bırakan özünü korumakla birlikte, ilgili tedbirlerin keyfi olarak uygulanmaması şartını açıkça hükme bağlamıyor.

SONUÇ

Yukarıda yapmış olduğumuz analiz, yeni nesil Türkiye YKTKA'larını şekillendirdiği anlaşılabilir belirli kalıpları ortaya koymaktadır. Bu anlaşmaların, Kanada ile imzalanan Kapsamlı Ekonomik ve Ticari Anlaşma (CETA) veya Vietnam ve Singapur ile imzalan Yatırımların Korunması Anlaşmaları gibi son yıllarda AB ve Üye Ülkeleri tarafından kabul edilen anlaşmalara benzer şekilde ne yatırım veya yatırımcı tanımlarını radikal bir biçimde değiştirildiğini, ne de AHM veya TKG ile ilgili kapsamlı hükümler içermediği görülmektedir. Aksine, Türkiye YKTKA'larının aşgari muamele standardı ve uluslararası hukuk ile sıkı bir bağlantıya sahip olmayan kısa ve muğlak nitelikteki hükümleri muhafaza ettiği anlaşılıyor. Özellikle Özbek YKTKA'sının Akit Tarafların iç hukukunu olası AHM ve TKG ihlalleri için bir ölçüt haline getiren hükmü dikkat çekicidir.

Kamulaştırmayla ilgili hükümlere gelince, meşru ve ayrımcı olmayan tedbirlerin düzenlenmesine ilişkin istisnalar belirlemek yönünde bir eğilim olduğunu görüyoruz. Bu anlaşmaların en çok dikkat çeken özelliklerinin genel istisnalar ve düzenleme hakkına ilişkin hükümler olduğunu söyleyebiliriz.

judging in nature, but in some instances indisputably subject to arbitral scrutiny.

As noted above, one pertinent issue would be the status of Belarussian investors in Turkey, should Turkey decide to impose sanctions to Belarus and Belarussian nationals similar to those imposed by other countries worldwide in response to the Russian invasion of Ukraine and Belarus' complicit role.

Despite their similarities, fundamental differences exist in the above-analysed agreements. Thus, Turkish investors who currently consider investing in these countries, and investors from these countries who consider investing in Turkey, should carefully consider the extent of protections extended to them and their investments.

Söz konusu hükümler detaylı ve ilgili Akit Tarafların kendi takdirine öncelik tanıyan bir niteliğe sahip olmakla birlikte, bazı durumlarda yine de tahkim incelemesine tabi tutulmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz üzere, Türkiye'nin Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline ve Belarus'un bu işgale ortaklığına karşılık diğer ülkeler tarafından dünya çapında uygulananlara benzer yaptırımlar uygulamaya karar vermesi halinde, Türkiye'deki Belarusslu yatırımcıların durumunun ne olacağı düşündürücüdür.

Benzerliklerine rağmen, yukarıda analiz edilen anlaşmalarda bazı temel farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle, hâlihazırda bu ülkede yatırım yapmayı düşünen Türk yatırımcılar ve bu ülkelerden Türkiye'ye yatırım yapmayı düşünen yatırımcılar, kendilerine ve yatırımlarına sağlanan korumaların kapsamını dikkatle değerlendirmelidir.

[1] <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220302-12.htm>

[2] Turkey ratified the agreement on 11 March 2021. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210311-4.htm>

[3] This analysis excludes the BIT with Zambia, as no publicly available text could be found.

[4] Salini Costruttori S.p.A. and Italstrade S.p.A. v. Kingdom of Morocco [I], ICSID Case No. ARB/00/4.

[5] Article 1(1), Turkey – Belarus BIT.

[6] Article 1(1)(f), Turkey – Kyrgyz BIT.

[7] Article 1(2)(b), Turkey – Belarus BIT.

[8] Article 1(2)(b), Turkey – Georgia BIT.

[9] Article 1(2)(b), Turkey – Uzbekistan BIT.

[10] Article 3, Turkey – Belarus BIT.

[11] Article 3, Turkey – Uzbekistan BIT.

[12] Article 6, Turkey – Belarus BIT.

[13] Article 5, Turkey – China BIT.

[14] Article 5(2)(c), Turkey – Belarus BIT.